

Herédi Máté

Hiszik, hogy lehet más!

Az LMP az alapítók civil tapasztalataira támaszkodva kívánja *mássá* alakítani a magyar politikát. A párt agendája, eddigi politikai megnyilvánulási rávilágítanak arra, hogy milyen lehetőségek rejlenek az alakulatban, azonban előre jelzik az LMP előtt álló döntési kényszert is.

A Lehet Más a Politika 2008 októberében jelent meg a nyilvánosság előtt, mint civil mozgalom, majd 2009 februárjában párttá alakultak és bejelentették indulási szándékukat az EP-választásokon. Az elemzők és a közvélemény-kutatók szinte esélyt sem adtak a pártnak, amely végül nagy meglepetést okozott a június 7-én tartott szavazáson: 75522 voksot kaptak, ami 2,61%-os országos szavazataránynak felelt meg. Bár ez az eredmény kevés volt a brüsszeli mandátumhoz, fő céljukat mégis elérték: megelőzték az SZDSZ-t, s ezáltal a társadalom szélesebb rétegei körében is ismertségre tettek szert. Felmerülhet a kérdés, hogy ezt az eredményt és ismertséget vajon mekkora eséllyel képesek konvertálni vagy javítani a választók által sokkal inkább preferált országgyűlési választásra, és ebből kifolyólag stabilizálni pozíciójukat az éppen csak átalakulásnak induló¹ magyar pártrendszerben.

Európai zöld tendenciák és az LMP

Az összeurópai trend a zöld pártok erősödését mutatja, az idei EP-választáson az Európai Zöldek/Európai Szabad Szövetség képviselőcsoportja története legjobb eredményét érte el 7,2%-al. Ezzel az egyetlen olyan frakcióvá léptek elő, amely növelni tudta képviselőinek számát az előző ciklushoz képest, ráadásul majdnem a korábbi szám negyedével. Ennek több oka is lehet:

¹ <http://www.meltanyossag.hu/files/meltany/imce/doc/mc-merretartapartrendszer-090609.pdf>

- a részvételi hajlandóság egyre gyéresebb Európa szerte, ami a kisebb pártok erősödéséhez vezet;
- a zöldek nagyon egységesen, egy közösen kialakított programmal és a köré épülő Európai szinten egységesített kampánnyal léptek fel (zöld „new deal”)
- a globális válság miatt jobban előtérbe tudtak kerülni a politika megújulását, mássá tételét célzó törekvések.

A zöld pártok hagyományosan erősebbek a nyugati országokban, főként a Benelux államokban, Finnországban, Franciaországban, Németországban és a skandináv országokban, vagyis olyan területeken ahol a társadalmi fejlődés meghaladta az átlagot. Bár Közép-Kelet Európából egy zöld erőnek sem sikerült bejutnia az EP-be, azonban a zöldek üzenete a térségben sem talált süket fülekre. Az LMP esetében a zöldpárti attitűd egyéb „tisztasággal” is kiegészült: az alapítók nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy a párt tagjai ez idáig szinte semmilyen politikai múlttal se rendelkezzenek, viszont a civil szférából hozott tapasztalataik miatt nem is teljesen „zöldfülűek”. Ráadásul a magyar zöld pártok közül nekik volt a legjobb lobbijuk Európai szinten is, amit alátámaszt az a tény is, hogy a kampány idején Magyarországra látogatott Daniel Cohn-Bendit a Zöldek európai parlamenti frakciójának vezetője és Philippe Lamberts szóvivő is, hogy támogassa őket.

Az LMP ideológiája: zöld és más

Érdekes kérdés a párt elhelyezése az ideológiai mezőben, ugyanis az elmúlt hetekben többen többféle módon határozták meg e tekintetben a pártot: újbaldali, zöld, liberális, centrista jelzőket egyaránt olvasni a magyar sajtóban. Azonban ha szigorúan a párt felépítését, strukturáját és programját nézzük, akkor célszerű zöld pártról beszélünk az LMP esetében. A zöldek politikájának központi témája ugyanis, a környezeti értékek és az alapvető emberi jogok tiszteletben tartásán alapuló demokratikus társadalom kialakítása. A gazdasági fejlődést az ökológiai-kulturális értékek előtérbe állításával képzelik el. A fenntartható fejlődés gondolata mellett, meghatározó számukra a munkanélküliség visszaszorítása és az európai integráció

erősítése, csakúgy, mint az életmódbeli és kulturális kisebbségek érdekeinek a védelmezése. Programjuk kevésbé ideologikus, inkább konkrét kérdésekre fókuszál és természetesen minden országban a helyi viszonyok alapján felmerülő problémákra reagálva változik. Az LMP-nél a fenti tendenciák abban nyilvánulnak meg, hogy felismerték az adott belpolitikai helyzetet, – észlelték a teljes politikai elit, de főként a baloldal válságát – és minden parlamenti párttól elhatárolódva – az alapvető bal-jobb dichotómián kívül – egy új pólusként jelentek meg. Ehhez hasonló politikát képvisel – Közép-Kelet Európán belül – a lett „*Társaság a más politikáért*”, illetve a kisebb egyezőségekkel a bolgár, a cseh és az észti zöld pártok is. Tovább erősíti a párt zöld karakterét a bázisdemokrácia eszközeinek felhasználása. Ennek keretében a párt tagjai részt vettek és szervezetek is több figyelemfelkeltő tömegakciót: kiemelhető a kampány idején szervezett *Élő szívdobbanás* a Kossuth téren; a 2008. októberi népszerűsítő program részeként létrejött lézeres vetítés a parlament épületére; a *Fekete helyett zöld munkát!* akció és a nemrég meghirdetett *Segíts megtisztítani a várost* – az EP-választás után – program. Szintén a zöld jelleget támasztja alá, hogy a pártban nincs egyszemélyi vezetés, hiszen a párt irányítását egy 13 tagú választmány látja el.

A párt megjelenése egyértelmű – nevében is nyomatékosított – üzenetet hordoz: változást, elitcserét szeretnének. Mint mondják, „*új emberekre és hiteles arcokra*”, „*párt-beszéd helyett párbeszédre*”, emellett a párt- és kampányfinanszírozás tisztaságára van szükség Magyarországon. Bár említett elképzelések konkrét és precíz megfogalmazására még nem került sor, a párt már közzétette agendáját², amely hét kérdéskör mentén körvonalazza a párt politikai ars poeticáját, az alakulat :

- a *társadalmi integráció program* a foglalkoztatás bővítésével, az esélyt adó oktatással, a nyugdíjrendszer fenntartásának és kiszámíthatóságának kérdését taglalja, valamint a romák integrálását és a szociális ellátórendszer hatékonyabbá tételét tűzi ki céljául;

² http://lehetmas.hu/img/lehetmas_agenda.pdf

- a *fenntartható vidék program* főként ökológiai viszonyokhoz alkalmazkodó mezőgazdaságot és a közösségi közlekedés javítását és új támogatási rendszer kidolgozását sürgeti;
- *részvétel, átláthatóság és tiszta közélet program* a társadalmi részvétel elősegítését, korlátozott, ellenőrzött közjogi hatalmat és a korrupció eltörlését ígéri, a korrupció ellen való fellépésre a párt egy 12 pontos kiáltványt fogalmazott meg;
- a *kiszámítható gazdaságpolitika, fegyelmezett költségvetési politika program* áttekinthető szabályozásra és egy egyszerűsített adórendszerre tesz javaslatot;
- a *kormányzati felelősség program* a legmagasabb szintű kormányzati szinttől kezdve az önkormányzatokon át a bíróságok, hatóságok átláthatóbbá és hatékonyabbá tételét kívánja megcélozni;
- az *életminőség, egészség és fenntarthatóság program* az élelmiszerbiztonság, az egészségügy, a városok élhetőbbé tételét, erdeink és vizeink védelmét valamint a fenntartható termelést és fogyasztást tűzi ki céljául;
- a *közösen Európával egy jövőbarát világot program* a kisebbségek védelméért szól, egy szolidáris és szociális alapokon nyugvó demokratikus Európát támogat.

Lehetőségek és kihívások

A LMP nyertese lehet a magyar pártrendszer régóta húzódozó átrendeződésének, illetve annak, hogy a pártok másfél évtizede képtelenek megújulni. Ha képes lesz a párt arra, hogy a választókkal megismertesse programját, megújuló politikáját, akkor akár a parlamenti bejutáson túl még középpárttá is válhatnak. Ehhez fel kell szippantaniuk a jelenlegi elitből kiábrándult rétegek zömét, főként a korábbi baloldali szavazókat és a fiatalabb értelmiségi csoportokat. Az LMP – fent bemutatott – zöld motívuma ellenére inkább a párt „tisztasága” az, amellyel sikert érhetnek el a magyar társadalom szélesebb rétegei körében mivel ez adja a párt újdonságértékét. Mind a

két vonal (zöld, más) jelen van a pártban, s ezek szerencsés találkozása komoly mozgósító erővel bírhat.

Érdemes azonban utalni a párt szavazatszerző képességének hatáira is. Az LMP egyik nagy hiányossága, hogy mivel főként az interneten kommunikál, ezért a társadalom idősebb rétegeit nagyon nehezen érhetik el. Ráadásul e rétegek kevésbé fogékonyak a párt által kínált megújulásra – viszont a szavazati hajlandóságot nézve ők a legaktívabb szegmense a társadalomnak. Az iskolázatlanabbak mobilizálása is igen nehézkes feladat, mivel e rétegekért – az LMP által nyújtott szakmai jellegű program nem veheti fel a harcot – a tömegpártok populista ígéretéseivel szemben. A vidék számára sem tűnhet megnyerőnek, hogy helyzetük javításáért egy főként Budapesti bázisú párt, technokrata tagjai kínálnak megoldásokat.

Az LMP-nek tehát választania kell: egy stabil támogatottságú, néhány parlamenti frakcióval rendelkező kis párttá, vagy pedig a társadalom egyéb szélesebb rétegei felé is nyitott, középpárttá építi fel magát. Akár így, akár úgy dönt mind a két variáció kínál elegendő mozgásteret, lehetőséget arra, hogy megvalósítsa az alapítók célkitűzéseit, s valóban *más legyen a politika*.